A TEJÁGAZAT ÖKONÓMIÁJA

Prof. Dr. Ózsvári László
Állatorvostudományi Egyetem

1. ábra Az „A" módszerrel ellenőrzött tenyészetek száma, induló és záró tehénlétszáma (db, 2017-2026. I-IX. hó)

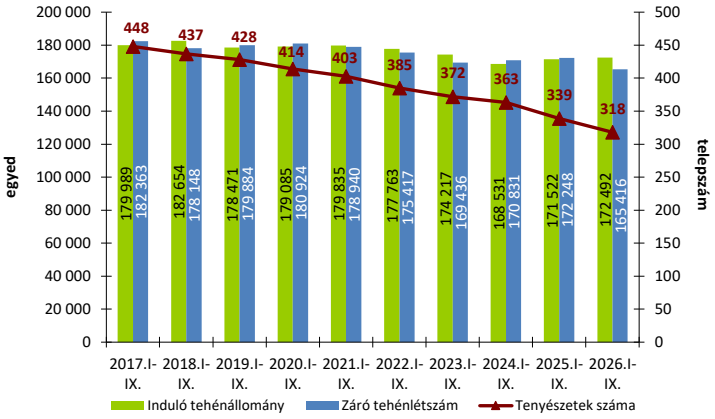

Az „A" típusú ellenőrzésben részt vevő tejhasznú tehenészetek száma 2026 szeptemberében 21-gyel (–6,2%) kevesebb volt, mint 2025 kilencedik havában, és a termelésellenőrzött tenyészetek száma 2026 szeptemberében hárommal (–0,9%) csökkent 2026 augusztusához képest. 2026. szeptember végén 6.832-vel kevesebb (–4,0%) termelésellenőrzött tehenet tartottak, mint egy évvel korábban. Az „A" módszerrel ellenőrzött tehenészetek száma az elmúlt 10 év alatt jelentősen, 29,0%-kal (–130) kisebbedett, de 2017 szeptembere óta a záró tehénlétszám csak kisebb mértékben zsugorodott (–16.947 egyed, –9,3%), így a telepenkénti átlagos tehénlétszám jelentősen, 407-ről 520-ra emelkedett.

2. ábra Az üszőbevétel és tehénkivonás alakulása az „A" módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2017-2026. I-IX. hó)

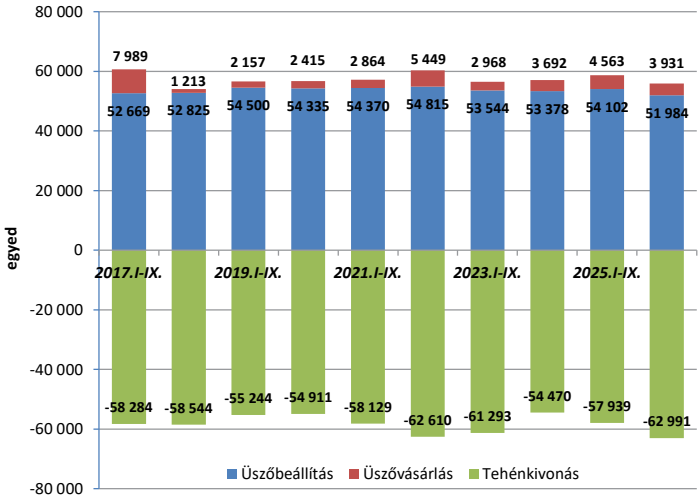

Az „A" típusú ellenőrzésben részt vevő tenyészetek januári 1-jei induló tehénlétszáma 2025-ről 2026-ra – egy év alatt – enyhén nőtt (+970 tehén; +0,6%), de az állomány 2026 első kilenc havában már jelentősen csökkent (–7.076 egyed; –4,1%). 2026 első kilenc hónapjában az üszővásárlások száma érezhetően csökkent (–632 egyed; –13,9%) és az állomány-pótlás szempontjából meghatározó üszőbeállítások száma is kisebbedett (–2.118 egyed; –3,9%), ugyanakkor a tehénkivonások száma nagymértékben nőtt (+5.052 egyed; +8,7%) 2025 hasonló időszakához képest. Így összességében 2026 első kilenc havában a tehénkivonás nagysága bőven meghaladta az állománypótlását, ezért a termelésellenőrzött tehénállomány jelentősen zsugorodott.

3. ábra A tehénkivonás megoszlása az „A" módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2017-2026. I-IX. hó)

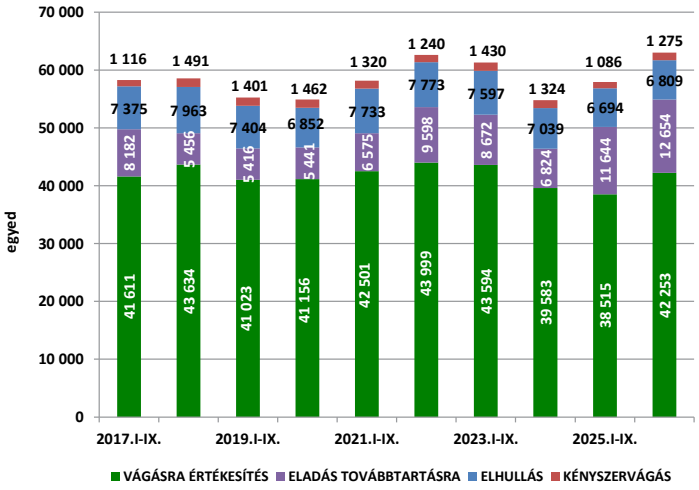

2026 első kilenc havában az állományból kivont tehenek 67,1%-át vágásra értékesítették (a selejtezett tehenek száma 42.253 volt), 10,8%-át (6.809 egyed) az elhullás tette ki, a tehénkivonások 2,0%-áért (1.275 egyed) a kényszervágás volt felelős, amelyek alacsony aránynak számítanak. A továbbtartásra értékesített állatok aránya ugyanakkor 20,1%-ot tett ki (12.654 egyed), ami az egyik legmagasabb érték az elmúlt 10 évben. 2026 első kilenc havában az induló tehénállomány 24,5%-át selejtezték, 0,7%-át kényszervágták, 3,9%-a elhullott és 7,3%-át továbbtartásra értékesítették, így összesen a tehenek 36,5%-át vonták ki a termelésből, ami a legmagasabb tehénkivonási aránynak számít az elmúlt 10 évben.

4. ábra Összes halmozott és fajlagos tejtermelés az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2017-2026. I-IX. hó)

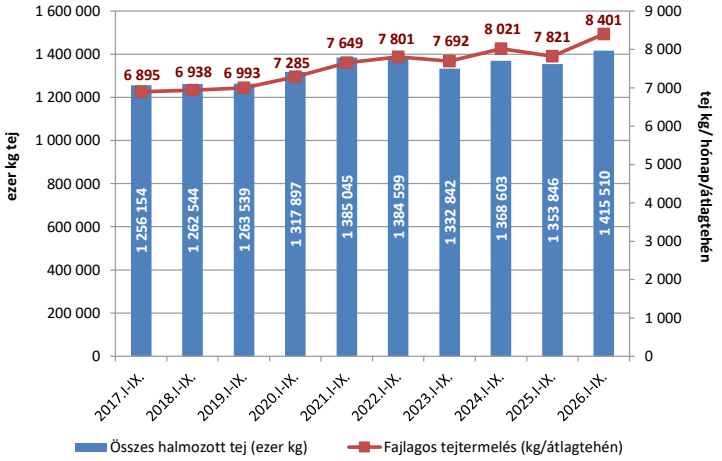

Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tehenek összes halmozott tejtermelése 2026 első kilenc havában jelentősen nőtt (+61,7 millió kg; +4,6%) 2025 hasonló időszakához képest, és meghaladta az 1,4 milliárd kg-ot. A vizsgált időszakban a fajlagos tejtermelés is jelentősen nőtt (+580,0 kg; +7,4%). 2017 első kilenc hónapjához képest – 10 év alatt – a fajlagos tejtermelés növekedése 21,8%-os volt (+1.506 kg), míg az összes halmozott tejtermelés is jelentősen, 159,4 millió kg-mal (+12,7%) emelkedett, tehát hosszú távon a fajlagos tejtermelés folyamatosan nő.

5. ábra Fejési és istállóátlag, valamint a napi összes tejtermelés az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (2017-2026. IX. hó)

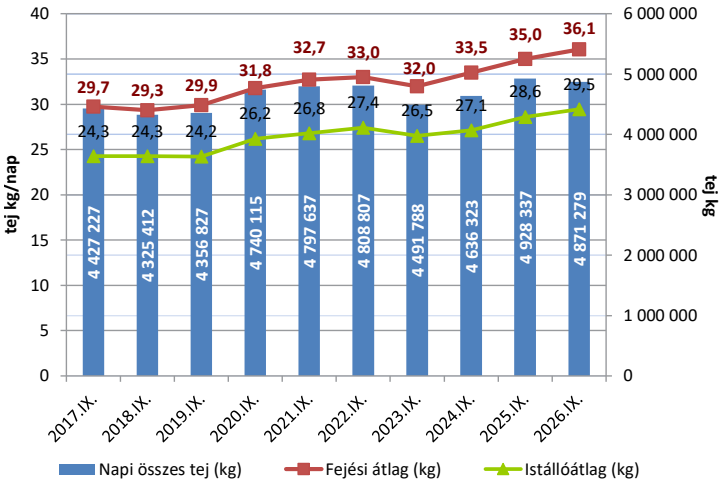

2026 szeptemberében +1,07 kg-mal (+3,1%) nőtt a fejési átlag, míg az istállóátlag 0,84-kg-mal (+2,9%) emelkedett 2025 szeptemberéhez képest. A napi összes tejtermelés viszont már csökkent szeptemberben az egy évvel ezelőtti időszakhoz képest (−57,1 ezer kg; −1,2%). Az elmúlt 10 év alatt a fejési átlag 6,31 kg-mal (+21,2%), az istállóátlag 5,17 kg-mal (+21,3%), a napi összes tejtermelés pedig 444,1 ezer kg-mal (+10,0%) nőtt a vizsgált hónapban, ami jelentős emelkedésnek tekinthető.

6. ábra Tejárbevétel és az éves átlagos tejár az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (2017-2026. I-IX. hó)

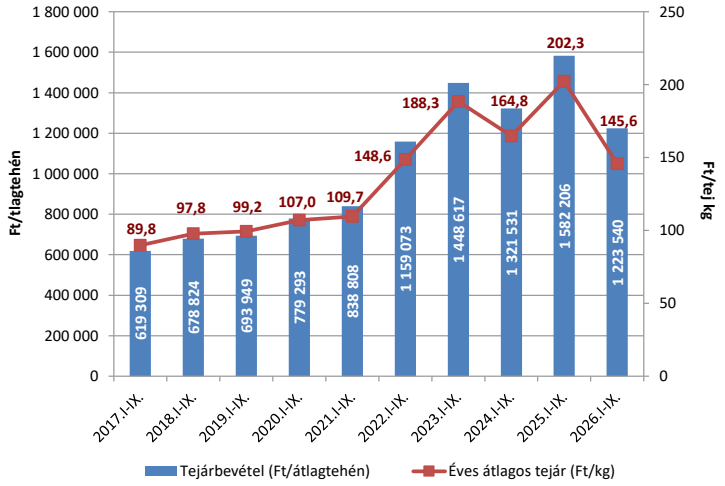

A tehenenkénti tejárbevétel 2026 első kilenc havában meghaladta az 1,2 millió Ft-ot, ami jelentősen, 22,7%-kal kevesebb 2025 hasonló időszakához képest, és ennek oka a fajlagos tejtermelés 7,4%-os növekedése mellett a nyerstej átlagárának 28,0%-os csökkenésében keresendő az előző év azonos időszakához képest. Ugyanakkor 2017 első kilenc havához viszonyítva a nominális tejárbevétel +97,6%-kal nőtt, aminek oka a fajlagos tejtermelés 21,8%-os és a tej árának 62,1%-os emelkedése 10 év alatt. Magyarországon a nyerstej átlagos havi felvásárlási ára bár továbbra is a 120-130 Ft/kg közötti ársávban mozgott, de már enyhén elkezdett emelkedni, megtörve a korábbi csökkenő trendet. Az Európai Unión belül az euróban számolt hazai nyerstej ár továbbra is az egyik legalacsonyabb, de további pozitív jel, hogy a nyerstej kiviteli ára tovább emelkedve már meghaladta a 140 Ft/kg-os árszintet. A globális és európai tejtermék értékesítési és tőzsdei árai is összességében enyhe emelkedő tendenciát kezdtek mutatni, ami pozitív hatással van a hazai nyerstej árakra.